

Status for fotråte i Norge

ANNETTE H. KAMPEN¹, PETTER HOPP¹, BERIT DJ NNE¹, SYNNOVE VATN², LISBETH HEKTOEN² OG ROLF HAUGLAND³
Veterin rinstituttet¹, Animalia – Helsetjenesten for sau², Mattilsynet³

Om sjukdommen og smittestoffet

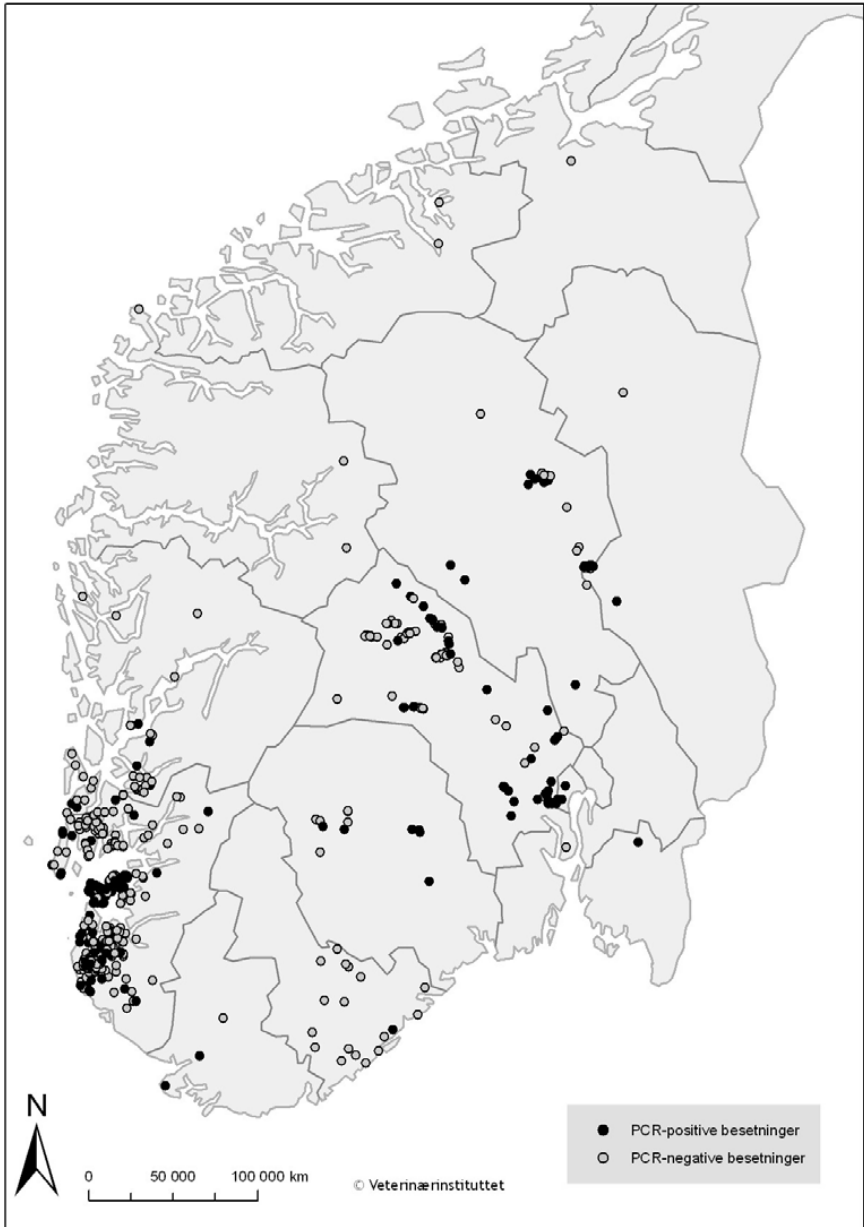
Smittsom klauvsjuka – fotråte hos sau er en smittsom infeksjon i klauvene hos sau som forårsakes av bakterien *Dichelobacter nodosus* i samspill med *Fusobacterium necrophorum*. Fotråte er en alvorlig sykdom som kan forårsake store smerter hos dyrene. Sauene f r betennelse mellom klauvene, underminering av klauvhornet, som oftest først under s len, og i alvorlige tilfeller kan klauvkapselen løsne. Sjukdommen finnes i de fleste land med utbredt sauen ring og finnes også i våre naboland Danmark og Sverige. Fotråte er en B-sykdom i Norge og hadde inntil v ren 2008 ikke vært rapportert her i landet siden 1948.

Fotråte oppdaget i Norge

Mistanke om fotråte ble vakt i en besetning i Hallingdal med rundt 180 vinterforede sauer, der det hadde vært varierende grad av halthetsproblemer over lengre tid. Klauvproblemene forverret seg høsten 2007, da 25 av 70 dyr på samme beite ble akutt halte. Prøver ble sendt til Norges veterinærhøgskole i Sandnes i februar, der det ble funnet DNA (arvestoff) fra *D. nodosus* med polymerase chain reaction (PCR). Funnene ble bekreftet ved dyrking av bakterien ved Statens Veterin rmedicinske Anstalt i Sverige og Veterinærinstituttet i Oslo. I løpet av våren 2008 ble sykdommen bekreftet i flere besetninger i Rogaland og én i Telemark, uten kjent forbindelse mellom de tre områdene (Kampen et al. 2008). De aktuelle besetningene ble underlagt restriksjoner, og Mattilsynet startet arbeid med kartlegging av kontaktbesetninger og tiltak for å hindre smittespredning, blant annet fotbad med sinksulfat og utslaktning av kronisk infiserte dyr.

Resultater av kartlegging høsten 2008

Høsten 2008 ble det i regi av Norsk Sau og Geit (NSG) i samarbeid med Animalia – helsetjenesten for sau satt i gang et stort prosjekt for å kartlegge utbredelsen av fotråte hos sau i Rogaland og Agder samt avlsbesetningene i Buskerud og Telemark. Veterinærinstituttet har undersøkt prøver innsendt i prosjektet, samt prøver innsendt av Mattilsynet og privatpraktiserende veterinærer på grunnlag av klinisk mistanke og oppfølging av kontaktbesetninger fra andre områder.

Figur 1. Småfebesetninger som er undersøkt for *Dichelobacter nodosus* ved Veterinærinstituttet pr. 10. desember 2008

En har sett varierende grad av symptomer i de smittede besetningene, fra relativt milde infeksjoner i huden i klauvspalten til alvorlige tilfeller med underminering av horn og løsning av klauvkapselen. I flere besetninger har det også vært symptomer hos lammene. Graden av symptomer har variert mellom ulike årstider.

Veterinærinstituttet har mottatt 4983 prøver fra 969 forskjellige besetninger i perioden 20. mars til 10. desember 2008. Prøvene blir undersøkt med PCR-teknikk for å påvise DNA fra bakterien *D. nodosus* (Tabell 1). Per 10. desember 2008 er det påvist smitte i 292 sauebesetninger og tre geitebesetninger her i landet, i totalt 10 forskjellige fylker (Figur 1). Bakterien er også påvist hos storfe i enkelte besetninger, men håndteres ikke som B-sjukdom hos denne dyrearten

Tabell 1. Resultater av undersøkelser for *Dichelobacter nodosus* ved Veterinærinstituttet t.o.m. 10. desember 2008.

Antall besetninger det er mottatt prøver fra	969
Ferdig undersøkte besetninger	664
Positive besetninger, sau	292
Positive besetninger, geit	3
Positive besetninger, storfe	7

Videre arbeid

Landbruks- og matdepartementet, Mattilsynet, Veterinærinstituttet og sauenæringen ble i slutten av oktober 2008 enige om en utvidelse av kartleggings- og bekjempelsesarbeidet, organisert som et samarbeidsprosjekt mellom Mattilsynet, Veterinærinstituttet, NSG og Animalia (Hektoen et al. 2008). Målet for prosjektet er å utrydde sjukdommen fotråte fra den norske småfepopulasjonen.

Prosjektet består av tre hovedelementer

1. Kartlegging av fotråte hos sau i hele landet. Under oppstarten legges det hovedvekt på de områdene der det er påvist fotråte i enkeltbesetninger.
2. Sanering av flokker som får påvist fotråte.
3. Gjennomføre forpliktende tiltak for å hindre resmitte av fotråte og gjøre sauenæringen mindre sårbar for smittsomme sjukdommer. Det skal i tillegg legges stor vekt på faglig informasjon og forebyggende tiltak.

Referanser

Kampen, A. H., Bergsjø, B., Vatn, S., Hektoen, L., Gjengedal, E. og Meling, S., 2008. Smittsom klauvsjuka – fotråte hos sau. *Norsk veterinærtidsskrift*, 6, 393-394.

Hektoen, L., Kampen, A. H., Haugland, R., 2008. Fotråte hos sau – status og tiltak. *Norsk veterinærtidsskrift*, 8, 518-520.

